

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-3

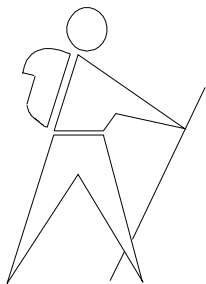
10a Etapa : CAMPDEVÀNOL – SANT PERE D'AÜIRA – MONTGRONY
SANT JOAN DE CORNUDELL – CASTELLAR DE N'HUG

17 d'octubre de 2010

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6 h
Ripoll. Esmorzar.	8 h 15 min
Sortida cap a Campdevàrol.	8 h 45 min
Campdevàrol. Inici de l'etapa.	9 h
Cal Xandri. Reagrupament.	9 h 40 min 9 h 50 min
Sant Pere d'Aüira. Reagrupament.	10 h 35 min 10 h 45 min
Collada de Grats. Reagrupament.	11 h 45 min 11 h 55 min
Collet de Pardinella. Reagrupament.	13 h 05 min 13 h 15 min
Montgrony. Dinar.	14 h 14 h 45 min
Masia de Maians. Reagrupament.	15 h 25 min 15 h 35 min
Sant Joan de Cornudell. Reagrupament.	16 h 20 min 16 h 30 min
Castellar de n'Hug. Final de l'etapa.	17 h 05 min
Sortida cap a Vilanova i la Geltrú.	17 h 15 min
Vilanova i la Geltrú.	20 h

Vegeu notes a la pàgina 2

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

GR-3

10a Etapa : CAMPDEVÀNOL – SANT PERE D'AÜIRA – MONTGRONY SANT JOAN DE CORNUDELL – CASTELLAR DE N'HUG

17 d'octubre de 2010

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

La descripció de l'etapa d'avui ens l'ha fet arribar el **Sr. Josep M. Colomer i Fossas** que és autor de dos llibres sobre el Ripollès: *Passejant pel Ripollès* (Cossetània edicions) i *Itineraris a peu pel Ripollès* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat).

Horari Parcial	Horari Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Sortim de **Campdevàdol** (730 m) per la carretera de La Pobla. Travessat el pas a nivell, la deixem i, per la dreta, agafem la carretera de Vista Alegre o del Cementiri.

Pel costat de la paret del Cementiri pugem en direcció a un pas obert sota la rectoria i comencem a pujar un turó on hi ha l'antic camp de tir.

Deixem pistes a dreta i esquerra i continuem pujant. Trobem una pista i la seguim uns metres. La deixem i per la dreta, seguim un corriol que ens porta a les ruïnes de Cal Xandri.

0:40	0:40	2,890
------	------	-------

Cal Xandri (975 m). Per sobre de la casa seguim la suau carena i baixem al coll de la Batalla, on creuant la pista, comencem a pujar per un corriol que, després de tornar a creuar la pista, ens farà arribar a Sant Pere d'Aüira,

0:45	1:25	5,020
------	------	-------

Sant Pere d'Aüira (1100 m). Església romànica restaurada pels Amics de Sant Pere. Seguim la pista en direcció oest. Trobem diverses bifurcacions i continuem sempre a la dreta. En l'última comencem a pujar en direcció al Pla de Pruners sobre el cingle.

En el pla trobem una pista que voreja el cingle a la dreta i fa una corba per obre el bosc. En arribar a un punt on veiem a sota la pista una bassa d'aigua, deixem la pista i continuem per un camí que puja a la dreta. Travessem un collet i arribem a la collada de Grats.

0:60 2:25 8,630

Collada de Grats (1248 m). Baixem en direcció oest fins a trobar una pista. Aquesta ens porta a la que puja a la casa de Pardinella.

En arribar a una pedra dreta al costat de la pista, podem deixar un moment l'itinerari i fer una visita a la font de la Balma, seguint la pista (es recomana). Anar i tornar 20 min.

A partir de la roca seguim un corriol a l'esquerra, que per sobre de la casa, ens condueix al collet de Pardinella.

1:10 3:35 12,060

Collet de Pardinella (1170 m). Un camí a la dreta porta a Montgrony. En aquest tram podem visitar les fonts de la Mare de Déu de la Llet i del Prestill.

0:45 4:20 14,915

Montgrony (1353 m). Seguim la pista de Montgrony i en una bifurcació, sobre la masia dels Camps, girem a la dreta i agafem la de Maïans. La pista acaba a la masia de Maïans.

0:40 5:00 18,330

Masia de Maïans (1462 m). Continuem per un camí ample que planeja ens porta a l'església de Sant Joan de Cornudell, deixant entremig la casa de Can Torra i la seva font.

0:45 5:45 20,680

Sant Joan de Cornudell (1460 m). Una pista ens condueix a la carretera de la Creueta i pel costat del camp de fútbol baixem a Castellar.

0:35 6:20 22,960

Castellar de n'Hug (1395 m).

Notes.-

- ** Esmorzarem al bar Avinguda de Ripoll o en algun dels voltants. Dinarem pel camí; caldrà portar l'àpat a la motxilla.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (**Condicions meteorològiques**, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **vigileu que hi sigui tothom**. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, **no correu ni aneu massa LENTS !!**
- ** **Atenció:** El mòbil de la Secció de Senders és **680102567**. Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** aquest telèfon.
- ** **Recordeu que cal estar federat per a poder participar a les sortides de la Secció de Senders.**

SANT PERE D'AÜIRA

La parròquia de Sant Pere d'Aüira, és coneguda des de l'any 1150. En les primeres llistes de parròquies de la diòcesi de Vic, dels segles XI i XII, apareix esmentada com *Sto. Petro de Auire* o *Auira*. L'església actual fou reconstruïda al principi del segle XIII i consagrada el 6 de juny de 1235 pel bisbe de Vic, Bernat Calbó.

L'església és un senzill edifici d'una nau rectangular amb volta de canó, acabada en un absis semicircular, el qual s'obre directament a la nau. Junt a l'obertura de l'absis, a cada costat de la nau hi ha dues capelles de planta rectangular, les quals donen a l'església una planta en forma de creu llatina.

El temple és il·luminat per dues finestres, una al fons de l'absis i una altra a la façana migjorn, on hi ha oberta la porta, molt simple, coberta amb un arc de mig punt. Cadascuna de les dues capelles té dues espitlleres que completen la il·luminació de l'edifici.

Actualment s'hi celebra un aplec el diumenge després del dia de Sant Pere, si és que el dia de Sant Pere no s'escau ja en diumenge, organitzat pels Amics de Sant Pere d'Aüira, que radiquen a Campdevàrol i tenen cura de la seva restauració i conservació.

SANTUARI DE MONTGRONY

El Santuari de la Mare de Déu de Montgrony es pot visualitzar de forma majestuosa des de la mateixa població de Gombren, enfilat al mig de roques imposants, del Puig de Sant Pere. D'ençà el segle IX s'hi venera una imatge de la Mare de Déu de Montgrony i es rendeix culte a l'església de Sant Pere. Una hostatgeria dona acolliment al visitant. Al costat mateix de l'hostal s'enfila la famosa escala atribuïda al comte Arnau, la qual comunica la capella de la Verge i l'església romànica de Sant Pere.

La Mare de Déu pertany a les anomenades "verges trobades": arran de la invasió àrab fou amagada en el lloc on ja s'havia venerat i on fou trobada juntament amb una campana a l'any 804. Pel fet que la Verge s'apareixia misteriosament a la balma del vessant rocallós, es va decidir erigir-li la capella en aquell lloc, on s'ha venerat fins avui.

La capella és de reduïdes dimensions on a l'any 1666 fou construït un campanar d'espada amb dues campanes, que una de les dues fou la trobada juntament amb la Verge, i que més tard a l'any 1863 fou venuda per un ermità. Per facilitar l'accés

a la capella es van fer directament a la roca 63 esglaons, més un altre tram de 77 esglaons en sentit ascendent contrari al primer, per a poder accedir a la zona on hi ha l'església de Sant Pere.

La imatge actual de la Verge és una còpia feta al segle XV de l'antiga imatge romànica del segle XII. Com molts altres llocs, el vandalisme dels incontrolats i brètols destructors de la riquesa artística de

Catalunya, hi va ésser present a l'any 1936. Acabada la guerra civil, la imatge va ésser novament restaurada. Cal esmentar els goigs de Santa Maria de Montgrony, dita "Verge de la llet", pel do que se li atribueix de fer augmentar la llet a les dones que alletaven els fills abans de la utilització dels biberons, conegudes pel nom de "dides".

EL COMTE ARNAU A MONTGRONY

El comte l'Arnau era baró de Mataplana, comte de Pallars, baró de Toses, senyor de Gombrèn, d'A-ranyonet i de la Pobla de Lillet. La seva baronia comprenia una bona part del Ripollès i era senyor dels castells de Mataplana (on tenia la residència principal), del de Solans, del de les Dames o de Blancafort i del de Castellar de n'Hug. Apart d'aquests féu construir el de Puigbó (prop de Gombrèn), Monegals (a l'est del Montgrony), i Sant Amanç (damunt de Sant Joan de les Abadesses). Era parent de sant Joan de Mata, fill del castell de Mataplana, el qual té dedicada una capella davant el derruït castell.

Llavors de la invasió dels moros, els sarraïns van arribar fins al peu del Montgrony, però no es van creure amb prou forces per a envair aquell cim tan agrest. Tot seguit van imposar un tribut anyal a la pagesia que consistia en cent donzelles, cent cavalls blancs, cent vaques lleteres i cent vedells, tribut que era pagat amb molta recança, tant perquè resultava ominós com perquè representava la ruïna del país.

El comte l'Arnau va convocar els seus vassalls al santuari de Montgrony i els proposà armar-se per tal d'abatre els alarbs i alliberar-se del tribut, tan vexatori. Tots els reunits, davant la imatge de la Mare de Déu, van prometre ajut al Comte i posar-se al seu costat. En canvi, una altra tradició ens diu que així que els moros van arribar al peu del Montgrony la roca viva es va esberlar i engolí la imatge de la Mare de Déu, per tal de salvar-la de la profanació impia musulmana, i que fou descoberta més tard per una vaca, quan la terra fou reconquerida i el perill de profanació hagué passat. Segons aquesta tradició la Mare de Déu difícilment podia ésser testimoni de la conjura.

Els moros, de seguida de veure's atacats, van reaccionar amb tant de braó que els cristians es veieren obligats a fugir cap a Monegals, vila important que diuen que hi hagué al cim del Montgrony, que era aleshores la capital d'aquella contrada i de la qual avui només resten una quantitat d'enderrocs. El comte l'Arnau va fugir i, corrent com el vent, arribà fins a la Cova del Moltó, que encara s'obre en la cinglera dreta del Freser, ben a la vora del riu, en terme de Campdevànol. També diuen que eren les coves de Ribes. Les goges de les coves de Ribes, doncs, corregueren en el seu ajut i li donaren una espasa meravellosa, forjada pels martinets, nans de sota terra, la qual fereix sempre en ser desembeinada. Els moros el van perseguir, però no se sentiren lleugers per a pujar aquell cingle tan espatat i van idear un enginy. Amuntegaren el brancatge de molts arbres i en feren com una mena d'escala. Així pogueren assolir la cova. El Comte, però, des de la boca, armat de la seva espasa, els anava ventant espasades tal com se li anaven presentant. En va matar tants que, encara fins no fa pas

gaire temps, hom trobava per aquells verals ossos dels molts sarraïns caiguts. Finalment van comprendre que si persistien en llur afany no en quedaria ni un, i decidiren deixar-lo estar.

Mentre els sarraïns tractaven d'abatre al Comte, els seus pagesos havien reaccionat del contratemps sofert. A tocs de corn feren córrer la nova del que havia passat. Tots novament van aplegar-se, plens de coratge i armats fins a les dents, i desferen els guardians del castell on residia el rei moro i el van matar. Aquesta batalla va produir-se al paratge anomenat els Closos i que, segons veu popular, en altre temps se n'havia dit els Enclosos, fent referència a l'exèrcit moro que, de retorn de batre el Comte, fou enclòs pels de Gombrèn, que els esperaven. Hom ha trobat per aquells verals ossos humans i, sobretot, mitges llunes de ferro de les que havien portat els sarraïns en llurs turbants com a ensenya del mahometisme.

En certa manera podríem considerar aquest fet un símil de la Covadonga asturiana, només que, en aquest cas, es vol narrar el naixement de Catalunya mitjançant un heroi com Arnau.

SANT JOAN DE CORNUDELL

Aquesta esglésiola pertanyent al romànic pirinenc (segle IX) es troba situada dalt d'un turonet. La seva construcció és d'una nau de volta reforçada amb arcs torals, amb el cobert meitat de lloses rústegues i l'altre meitat de teula de construcció posterior coronat pel campanar en forma d'espadanya.

La constitució de les parets indica que l'edificació correspon a dues èpoques diferents, possiblement degut a una ampliació feta posteriorment.

CASTELLAR DE N'HUG

Una part del topònim de Castellar de n'Hug, el trobem ja en els segles X-XI, a l'acta de consagració de la catedral d'Urgell, amb el nom de *Kastellare*. El topònim actual Castellar de n'Hug no és antic. No s'ha acabat d'esbrinar si el nom d'Hug prové del personatge històric Hug de Mataplana o del nom llatí nuce que vol dir corrent, font. En aquest cas faria referència a les fonts del Llobregat. Du-

rant el segle IX aquest terme pertanyia al comtat de Cerdanya; no es fins el segle XIII que passarà a formar part del Berguedà.

L'any 1900 Castellar de n'Hug comptava amb 570 habitants censats; el 1920 havia augmentat a 700; segurament aquest augment es deu a la instal·lació de la Fàbrica Asland. Les famílies de Castellar de n'Hug a començaments del segle XX, vivien com la gent d'alta muntanya, havien de sobreviure de les activitats que es poden desenvolupar en aquest territori: la ramaderia i d'altres activitats no massa d'acord a la llei conegudes com el *contraban*.

Els orígens de Castellar de n'Hug, són antics i hom els ha de situar cap el 1659 quan després del Tractat dels Pirineus entre França i la Monarquia hispànica, aquesta perd els territoris de Rosselló, Conflent, Capcir i Vallespir i una part de la Cerdanya, Aquest fet provocar, que de cop, la frontera

fos molt més a prop de Castellar de n'Hug i de la resta de pobles prepirinencs. Aquesta posició estratègica nova va tenir importants implicacions tant en temps de pau, com especialment, en temps de guerra i de postguerra.

L'església parroquial de Santa Maria, del segle XI, és d'estil romànic. Tot i que ha sofert algunes reformes al llarg dels anys. L'estructura actual de l'església es pot dir que és antiga, la nau amb la volta corresponent fins al creuer, el portal de l'entrada, amb arcs de mig punt, decorat amb la ferramenta i la torre del campanar conservada quasi totalment en la qual podem observar les finestres en arc adovellat de mig punt, encara que algunes són tapiades. Excepte la porta, el campanar, i un tros de paret interior d'estil romànic, com ja hem comentat, la resta és neoclàssica.

Dins del terme municipal hi ha les fonts del Llobregat.

BIBLIOGRAFIA

- ** Hipermapa de Catalunya
<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>
- ** Campdevàrol
<http://www.campdevanol.org/>
- ** Gombren
<http://webspobles.ddgi.cat/sites/gombren/default.aspx>
- ** Castellar de n'Hug
<http://www.ajcastellardenhug.cat/>
- ** El Comte Arnau
http://ca.wikipedia.org/wiki/Comte_l%27Arnau

Agustí Poch, octubre 2010

